

Tízéves az Erdélyi Jogászgyűlés

Ten Years of the Meeting of Transylvanian Lawyers

Amikor 2015 nyarán a Székelykő lábánál az első résztvevők összegyűltek, a szakmai közvélemény még csak egy ígéretes kezdeményezést látott az I. Torockói Jogászgyűlésben. Az azóta eltelt évtized azonban bebizonyította, hogy a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Jogtudományi Intézete és az Erdélyi Magyar Jogászok Társasága olyan alapkövet fektetett le, amelyre az erdélyi magyar jogásztársadalom legfontosabb éves fóruma épülhetett rá. Visszanézve az elmúlt tíz évre, a folyamat nem csupán a helyszínek váltakozásáról szól, hanem a tudatosan felépített tematikus ívről, amely évről évre reagált a romániai és az európai jogrendszer legégetőbb változásaira, miközben folyamatosan szem előtt tartotta a kisebbségi létből fakadó sajátos jogalkalmazási kényszereket.

A torockói nyitány 2015-ben rögtön a mély vízbe dobta a résztvevőket, hiszen a szakmai program gerincét az Európai Unió akkoriban egyik legfontosabb magánjogi reformja, az öröklési rendelet alkotta. A nemzetközi magánjog ezen része különösen releváns az erdélyi magyar közösség számára, ahol a határokon átnyúló tulajdoni kérdések és az öröklési joghatóság meghatározása gyakori ügyvédi és közjegyzői feladatot jelent. A diskurzus azonban nem állt meg a polgári jognál, hiszen a büntetőjogi szekciókban olyan eljárásjogi változásokat elemeztek, amelyek közvetlenül érintették a vádlotti jogokat és a kisebbségi nyelvhasználat korlátait a román bírósági gyakorlatban. Ez a kettősség – az elméleti igényesség és a praxisorientáltság – vált a rendezvénysorozat védjegyévé.

A sorozat második állomása, Szovátafürdő 2016-ban a stabilitás megteremtéséről szólt. A szakmai munka itt már a rendszerszintű fenntarthatóság kérdéseit feszegette, rögzítve azt a felismerést, hogy az erdélyi magyar jogászvilágnak szüksége van olyan állandó találkozási pontra, ahol a tudományos műhelyek és a gyakorló jogászok közötti falak lebomlanak. Ezt követte a vándorgyűlés modelljének kiteljesedése 2017 és 2019 között, amikor a rendezvény egymást követő években Borospatakán, Kisdísznódon (Szeben megye), majd a Madarasi Hargitán kereste a szakmai párbeszéd lehetőségeit. Ezekben az években a tematikus fókusz fokozatosan a román Polgári Törvénykönyv alkalmazási nehézségeire toldott el, különös tekintettel a dologi jogi vitákra, valamint a közigazgatási bíráskodás hatékonysága szintén vizsgálat tárgyát képezte. A Madarasi Hargita elszigeteltsége ráadásul kiváló keretet biztosított ahhoz, hogy a résztvevők a formális előadásokon túl mélységében vitassák meg az erdélyi magyar jogi terminológia egységesítésének módszertani kérdéseit.

A világvárvány okozta 2020-as kényszerű szünet után a 2021-es marosvásárhelyi találkozó a szakmai újrakezdés szimbólumává vált. A VI. Erdélyi Jogászgyűlésen a figyelem a gazdasági jog modern kihívásai felé fordult. A román társasági jogi tendenciák elemzése során a szakértők rámutattak a digitalizáció és a cégjogi rugalmasság

közötti feszűltségpontokra, miközben az űgyvėdi egyűttműködések összehasonlító jogi vizsgálata a praxisok fenntarthatóságának zálogait kereste.

A 2022-es székelyudvarhelyi gűlés hozta el a sorozat történetének talán legrészletesebb és leginkább gyakorlatorientált programját. A VII. Erdélyi Jogászgűlésen a dogmatikai elemzések középpontjában a kötbér jogintézménye állt, ahol a magyar és a román polgári törvénykönyv eltérő szemléletmődját vetették össze. A vita rávilágított arra, hogy míg a magyar jogrendszerben a kötbér mérséklése kivételesnek számít, addig a román bírői gyakorlat sokkal tágabb teret enged a felek akarata feletti beavatkozásnak. Ezzel párhuzamosan a pénzmosás elleni szabályozásból fakadó adminisztratív terheket és a jogászai titoktartás konfliktusát elemezték; ez az űgyvėdi kamarák számára az időszer egyik legforróbb témája volt. Nem maradtak el a munkajogi alapelveket érintő értekezések és a közbeszerzési rendszerek visszasságait feltáró szekciók sem, miközben az európai autonómiamodellek bemutatása a kisebbségi jogi oktatás jövőképével egészűlt ki.

A sorozat legutóbbi szakasza, a 2023-as borospataki visszatérés és a 2024-es nagyváradi nyitás a földrajzi és szakmai határok tágításáról szólt. Nagyváradi választása stratégiai jelentőségű volt, hiszen a vándorgűlés ezzel kilépett a székelyföldi központból, és a partiumi magyar jogászszer szakmai integrációját is elősegítette. Itt a diskurzus már a Kárpát-medencei szakmai párbeszéd tágabb összefűggéseibe ágyazódott, hangsúlyozva, hogy az erdélyi magyar jogi valóság nem választható el a szomszédos jogrendszerek hatásaitól. A nagyváradi környezet lehetővé tette a fiatalabb generációk fokozott bevonását is, akik számára a romániai jogi realitás és a nemzetközi vetűletek közötti folyamatos mozgás már alapvető hivatási követelmény.

A tizedik, 2025-ös jubileumi alkalom, amelynek a Gyilkos-tó adott otthont, nem csupán a kerek szer szám megűnneplése volt, hanem a tíz év alatt felhalmozott tudásanyag szintetizálása is. A jogászgűlések első évtizede során fontos támogatók és szakmai partnerek voltak Magyarország Igazsággűgyi Minisztériuma, a Lupán Ernő Alapítvány, a Bethlen Gábor Alap, a Communitas Alapítvány, az Erdélyi Református Egyházkerűlet, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem. Sajnos a magyar Igazsággűgyi Minisztérium 2023-tól besűntette az erdélyi jogi oktatás és kultúra fennmaradását és erősítését célzó szakmai programjait. Ez számos hagyományos rendezvény és projekt azonnali leállásához vezetett, közöttük a főleg magyarországi joghallgatóknak szervezett nagy sikerű jogesetmegoldó verseny elmaradásához, a magyar nyelvű jogi tankönyvkiadás felfűggesztéséhez, a jogi tudományos kutatás prioritásainak teljes átrendeződéséhez (a sajátos erdélyi témák kutatása maradt finanszírozás nélkül).

Az Erdélyi Jogászgűlés történetét a helyszínek és témák dinamikus változása jellemzi, amely Torockótól Nagyváradiig rajzolja meg a szakmai önazonosság képét. A változások ellenére az állandóságot az a szakmai igényesség biztosította, amely a jogot élő és folyamatosan vitatandó társadalmi tapasztalatként kezeli. A tizedik évforduló így vált az erdélyi magyar jogászai hivatásrendi egyűttműködés fontos mérűldkövévé, kijelölve az utat a következő évtized szakmai kihívásai felé. 2026-ban újra találkozzunk a XI. Erdélyi Jogászgűlésen.